

« ____ » листопада 2025 року

Обґрунтування

**щодо схвалення проєкту рішення, що має ознаки регуляторного акта, –
постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до Вимог щодо забезпечення
добročесності та прозорості на оптовому енергетичному ринку»**

Відповідно до положень пункту 9¹ частини першої статті 17 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг», пункту 10¹ частини третьої статті 6 Закону України «Про ринок електричної енергії», а також пункту 21¹ частини третьої статті 4 Закону України «Про ринок природного газу», до повноважень Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП), зокрема належить визначення вимог щодо забезпечення добročесності та прозорості на оптовому енергетичному ринку відповідно до вимог нормативно-правових актів Енергетичного Співтовариства та рекомендацій Агентства з питань співробітництва енергетичних регуляторів.

27 березня 2024 року було прийнято постанову НКРЕКП № 614 «Про затвердження Вимог щодо забезпечення добročесності та прозорості на оптовому енергетичному ринку» (далі – Вимоги щодо добročесності), які зокрема визначають практики, що є маніпулюванням чи спробою маніпулювання на оптовому енергетичному ринку, сигнали, що можуть вказувати на підозрілу поведінку на оптовому енергетичному ринку, а також врегульовують питання щодо вимог до систем спостереження за ринковою поведінкою та господарсько - торговельними операціями учасників оптового енергетичного ринку з оптовими енергетичними продуктами, що організовується відповідним особами, які професійно організовують операції з оптовими енергетичними продуктами.

З метою забезпечення справедливого та прозорого функціонування оптового енергетичного ринку на конкурентних засадах, а також зменшення ризику маніпулювання ринком або спотворення сигналів учасниками оптового енергетичного ринку, Департамент розслідувань зловживань на оптових енергетичних ринках та моніторингу звітності підготував проєкт рішення, що має ознаки регуляторного акта, – постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, «Про затвердження Змін до Вимог щодо забезпечення добročесності та прозорості на оптовому енергетичному ринку» (далі – Проєкт постанови).

UB
НКРЕКП
№2205-12.1/25 від 11.11.2025
КЕП: Міщенко Т. М. 11.11.2025 14:01
3FAA9288358EC003040000005A6F34005D6BD100
Сертифікат дійсний з 20.02.2024 до 20.02.2026 12:23

Проектом постанови передбачається:

ведення нової практики, яка може бути маніпулюванням чи спробою маніпулювання на оптовому енергетичному ринку шляхом створення оманливих сигналів для попиту та/або для пропозиції, або щодо цін на оптовому енергетичному ринку або формування ціни відповідно до оптових енергетичних продуктів на штучному рівні;

ведення нового сигналу, що може вказувати на маніпулювання/спробу маніпулювання на оптовому енергетичному ринку, які вчинені (вчинені з наміром) шляхом створення оманливих сигналів для попиту та/або для пропозиції, або щодо цін на оптовому енергетичному ринку або формування ціни для оптових енергетичних продуктів на штучному рівні;

уточнення вимог до осіб, які професійно організовують операції з оптовими енергетичними продуктами та їх систем спостереження.

З огляду на викладене, Департамент розслідувань зловживань на оптових енергетичних ринках та моніторингу звітності пропонує:

1) схвалити проєкт постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до Вимог щодо забезпечення доброчесності та прозорості на оптовому енергетичному ринку»;

2) оприлюднити проєкт постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до Вимог щодо забезпечення доброчесності та прозорості на оптовому енергетичному ринку» на офіційному вебсайті НКРЕКП www.nerc.gov.ua разом з матеріалами, що обґрунтовують необхідність його прийняття, та аналізом його впливу на офіційному вебсайті НКРЕКП з метою одержання зауважень і пропозицій від інших органів державної влади, фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань та інших заінтересованих осіб.

Директор Департаменту

Тетяна МІЩЕНЕНКО

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ
ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

ПОСТАНОВА

Київ

№ _____

Про затвердження Змін до Вимог щодо
забезпечення доброчесності та
прозорості на оптовому енергетичному
ринку

Відповідно до законів України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг», «Про ринок електричної енергії» та «Про ринок природного газу» Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг,

ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Затвердити Зміни до Вимог щодо забезпечення доброчесності та прозорості на оптовому енергетичному ринку, затверджених постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 27 березня 2024 року № 614, що додаються.

2. Ця постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її оприлюднення на офіційному вебсайті Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг.

Голова НКРЕКП

Юрій ВЛАСЕНКО

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова Національної
комісії, що здійснює державне
регулювання у сферах
енергетики та комунальних
послуг
_____ № _____

ЗМІНИ

до Вимог щодо забезпечення доброчесності та прозорості на оптовому енергетичному ринку

1. Пункт 2.5 глави 2 доповнити новим підпунктом такого змісту:

«21) торгівля повітрям – подання заявок (пропозицій) на продаж або укладання угод з продажу відповідно до оптового енергетичного продукту на відповідний розрахунковий період, обсяг якого не був забезпечений наявними потужностями власного виробництва/видобутку/зберігання, та/або обсягами купівлі електричної енергії/природного газу на оптовому енергетичному ринку, у тому числі імпортованими.».

2. У главі 5:

1) пункт 5.2 викласти в такій редакції:

«5.2. Система спостереження повинна базуватись на затвердженій стратегії спостереження, розробленої ОПООП з урахуванням оцінки ризиків. Така стратегія спостереження має охоплювати, зокрема:

правила розроблення та оновлення сповіщень, а також засоби виявлення підозрілої поведінки;

порогові значення сповіщень, що визначають критерії підозрілої поведінки;

процес ідентифікації різних типів зловживань на оптовому енергетичному ринку;

критерії та порядок, що визначають необхідність закриття або проведення додаткового аналізу отриманих сповіщень;

дії, які зобов'язані вживати ОПООП для подальшої оцінки аномальних подій або потенційної підозрілої поведінки;

процес прийняття рішень ОПООП щодо подання НКРЕКП повідомлення (заяви) про можливе зловживання на оптовому енергетичному ринку.

Оцінка ризиків, зокрема, повинна включати ідентифікацію різних типів зловживань, у тому числі практик маніпулювання ринком, визначених главою 2 цих Вимог, на основі очікуваного ризику виникнення на організованих сегментах ринку, аукціонах, організованих торговельних майданчиках, товарних біржах, електронних торговельних майданчиках, торгових платформах тощо

ОПООП, а також критерії щодо періодичності та методології перегляду процедур сповіщення та пов'язаних параметрів.

ОПООП зобов'язана здійснювати регулярний перегляд стратегії спостереження та оцінки ризиків, зокрема у разі виявлення недоліків чинної стратегії, наявності обґрунтованих підстав вважати, що чинна стратегія не забезпечує належного охоплення ризиків або не дозволяє виявити окремі потенційні маніпулювання або спроби маніпулювання, а також у разі суттєвих змін у нормативно-правовій базі функціонування оптового енергетичного ринку або ринкових умов, або поведінки учасників оптового енергетичного ринку.

Система спостереження ОПООП враховує положення пункту 6.1 глави 6 цих Вимог та повинна мати можливість, зокрема:

аналізувати дії учасників оптового енергетичного ринку в розрізі кожної виконаної/невиконаної операції та розміщених, змінених, скасованих або відхилених заявок (пропозицій) на відповідному оптовому енергетичному ринку з метою виявлення підозрілої поведінки в розрізі типів зловживань;

підтримувати механізми побудови історичних ланцюгів подій у розрізі кожного учасника оптового енергетичного ринку та торгової сесії з метою виявлення нетипових торгових стратегій (відхилень від звичайної історичної поведінки) та потенційно підозрілої поведінки;

створювати сповіщення (набір індикаторів), що визначає та повідомляє про підозрілу поведінку учасників оптового енергетичного ринку та вказує на дії, які вимагають подальшого аналізу. Сповідження (індикатори) мають оновлюватися та коригуватися з урахуванням нових практик маніпулювання та спроб маніпулювання;

передбачати журнал подій для відстеження всіх спрацювань системи сповіщень та результатів обробки кожного такого сповіщення;

забезпечувати графічний аналіз дій учасників оптового енергетичного ринку в розрізі торгової сесії;

підтримувати гнучке налаштування порогових значень і сценаріїв спрацювання сповіщень для різних категорій учасників оптового енергетичного ринку;

формувати дані для розрахунку впливу підозрілої поведінки на оптовий енергетичний ринок або його сегменти шляхом моделювання;

забезпечити доступ НКРЕКП до системи спостереження та можливість експорту даних для подальшої обробки з метою проведення дослідження ринкової поведінки учасників оптового енергетичного ринку.»;

2) пункт 5.4 доповнити трьома новими абзацами такого змісту:

«ОПООП зобов'язані подавати НКРЕКП:

Звіт про результати спостереження згідно з формою, що є додатком 5 до цих Вимог. Такий звіт подається щокварталу до 05 числа місяця, наступного за звітним періодом;

Стратегію спостереження протягом 10 робочих днів з дня її затвердження або внесення змін до неї.»;

3) пункт 5.6 доповнити новим абзацом такого змісту:

«У разі виявлення підозрілої поведінки на оптовому енергетичному ринку з метою об'єктивного аналізу ситуації ОПООП має право звертатись до учасника(ів) оптового енергетичного ринку щодо надання пояснень причин такої поведінки, а також підтвердження ресурсного забезпечення для здійснення операцій з оптовими енергетичними продуктами.»;

4) у пункті 5.7:

абзац другий після слова «учасника» доповнити словами «оптового енергетичного»;

після абзацу другого доповнити новим абзацом третім такого змісту:

«ОПООП не повинна повідомляти учасника оптового енергетичного ринку щодо повідомлення НКРЕКП про підозрілу поведінку на оптовому енергетичному ринку.».

У зв'язку з цим абзаци третій та четвертий вважати відповідно абзацами четвертим та п'ятим.

3. Пункт 6.3 глави 6 доповнити новим підпунктом такого змісту:

«10) подані заявки (пропозиції) на продаж або виконані операції створюють або мають намір створити неправдивий чи оманливий сигнал для пропозиції чи ціни для оптового енергетичного продукту в межах конкретної торгової сесії шляхом введення заявок, які не мають ресурсного забезпечення.».

4. Доповнити новим додатком, що додається.

Додаток 5
до Вимог щодо забезпечення
доброчесності та прозорості
на оптовому енергетичному ринку

ЗВІТ
про результати спостереження

за _____ квартал _____ року

(найменування ОПОП)

	Показник	Кількість
1	Загальна кількість спрацьованих сигналів протягом звітного кварталу,	
1.1	<i>з них непідтверджених (хибних) сигналів</i>	
2	Кількість поданих повідомлень про підозрілу поведінку на оптовому енергетичному ринку протягом звітного кварталу,	
2.1	<i>з них щодо спроби маніпулювання</i>	
2.2	<i>з них щодо маніпулювання, у тому числі:</i>	
2.2.1	<i>укладання фіктивних угод (wash trades)</i>	
2.2.2	<i>узгоджена торгівля (pre-arranged trading)</i>	
2.2.3	<i>лейринг (layering)</i>	
2.2.4	<i>спуфінг (spoofing)</i>	
2.2.5	<i>помилкові заявки (erroneous orders)</i>	
2.2.6	<i>розміщення заявок без наміру їх виконання (placing orders with no intention of executing them)</i>	
2.2.7	<i>накопичення пропускної спроможності/розподілу потужності (transmission capacity hoarding)</i>	
2.2.8	<i>утримання потужності (capacity withholding)</i>	
2.2.9	<i>торгівля повітрям</i>	
2.2.10	<i>інші практики</i>	
2.3	<i>з них порушення встановлених заборон щодо використання інсайдерської інформації</i>	
3	Середня тривалість аналізу сповіщень від моменту спрацьовування до подання повідомлення про підозрілу поведінку на оптовому енергетичному ринку (днів)	

4	Кількість сигналів, які перебувають на розгляді на кінець звітного періоду	
---	--	--
